

Előfizetési árak:

Egész évre 10.— frt
Félévre 5.—
Negyedévre 2.50
Egy hóra 1.—
Egyes szám 4 kr.

Megjelenik minden-
nap, vasárnap kivé-
telével.

DEBRECZENI ELLENŐR

A SZABADELVÜPÁRT KÖZLÖNYE

Szerkesztőség és

kladóhivatal:

Főpiacz, a váro-
házzal szemben.

Hirdetések:

Egy hasáboz pető
soronkint 6 krajnár
számítotnak.

Ünnepi beszédek.

I.

Elmondta: **Joó István** egyh. kerületi gimnáziumi felügyelő a városháza előtt.

Tisztelt polgártársak, ünneplő közönség! Micsoda ok, micsoda alkalom hozta ide Debreczen szab. kir. város lakosainak sok ezernyi tömegét? Mi gyűjtötte lelkes ünneplésre, az igaz magyar város társadalmát: öregeket, ifjakat, a sir szélén álló aggastyánokat s a nemzet virágát, ékességét? Miért lobognak vidám lánggal kezeitekben a fénytszóró szövétnekek, avagy honnan az a nagy lelkesedés, mely arczaitokon és szemeitekben tükröződik.

Ünnepelni, a szivetekben áradó örömmel kifejezést adni jöttetek ti gondolom, ide. Valóban, ünnepnappá szentelte e napot a mi nagy királyunknak, I. Ferencz József ő felségének a magyar nemzet, a magyar nép iránti nagy szeretet az ő államférfiúi okossága és bölcsessége.

Az a leirat, melyben a nagy király miniszterelnökét utasítja, hogy Magyarország történelmének különböző korszakaiban főszerepet vivő, tevékenységök által azon korszakok és időpontok sajátosságok jellegét feltűntető nevezetes 10 egyénnek életrajzait Budapest térein, a legmagasabb királyi udvartartás költségén felállíttassanak: nemzetünk történetében a legnagyobb szerű okiratok közé tartozik. Ez ércszobrokban a magyar nemzet egész története elevenül fel lelki szemünk előtt, örömeivel és keserveivel, dicsőségével és megaláztatásával.

Ha látod Béla király névtelen jegyzőjének, a honfoglalás történet írójának

szobrát: a honfoglaló nagy ősök jelennek meg lelked előtt, a mint hosszú, fáradalmas utról jönnek, hogy e tejjel-mézzel folyó Kánaánt magoknak és ivadékaiknak és így nekünk is — elfoglalják s itt állandó lakást vegyenek; megújulnak képzeletünkben a harezok, melyeket őseink e föld bírásaért az itt talált bolgárokkal és szlávokkal vitanak s látjuk őket, mint gyűlnek országszervezésre, alkotmánytervezésre ezer esztendő előtt a legmagyarabb folyó mellett, Pusztaszeren!

Szent Gellért a keresztyénség marttyja emlékeztet a még egészen meg nem szűnt pogányság utolsó nagyobb fellángolására, a pogányság utolsó kísérletére a művelődés áldását osztogató keresztyénség ellen; de emlékeztet ennek diadalára, győzedelmére is, minélfogva a műveltebb nyugati népekhez közelebb jöttünk, azokat vegre megengeszteltük s hozzájuk felemelkedtünk.

Hunyady Jánosban a keresztyénség nagy hőse, az önzetlen hazaszeretnek legragyogóbb példája van elénk állítva, ki a fényes török pusztító hódítása ellen vagyónával, életével, a legrutabb hálátlanság és rosszakarat által is soha el nem kedvetlenítve védte drága magyar hazánkat. Oh borulj le honfitársam, borulj le szent kegyelettel e nagy ember előtt! Ti ifjak, tanuljatok tőle hűséget, szeretetet, önfeláldozó készséget magyar hazánkért!

Azt mondják nem volt eredet szerint magyar. De magyarrá lett itt s életével példát adott arra, hogy a hazát szeretni még akkor is kötelességünk, ha őseink bölcsője idegen földön ingott is. Jertek, ti nem magyar ajku honfitársaink e nagy ember szent arca elébe, hogy

lelkének fénye által illetve, e hazának igaz, hű fiaivá lehessetek!

Szigetvár hős védője, Zrinyi, maroknyi magyar seregével a hősiességnek, a csodás bátorságnak örökké fénylő alakja, tanuságot tesz arról, hogy a szent ügy szerelme, a halál félelmén is diadalmaskodik; tanuságot tesz arról, hogy az eszme nem hódol az anyag hatalmának, sőt elébb-utóbb diadalt ül felette. A magyar lelkesítő honszerelmenek s a keresztyénséghez való hűségnek kifolyása, hogy azt a török óriás hatalma végkép el nem törölte a föld színéről, hogy kifáradhatatlanul egy jobb jövőben bizva, küzdve, vallását, hazáját, és nyelvét fenntartotta.

A hazát és annak jogait egyik a véres csaták zajában, hősi fegyverével, a másik eszével, tudományával védi Veréböczi István a hazatörvényének összegyűjtése, rendszerbe szedése által örök hála kötelezte nemzetét s halhatatlanná tette nevét. A nagy jogtudósban a tudomány, s a nemzeti párt hatalmas szószólójában az igaz hazafiság eszméje nyert megdicsőülést, kinek emléke megújítja a magyarság zömét képező nemesség küzdelmét az idegenbe néző oligarchiával szemben.

Még nemzetünk harcza meg sem szűnt a törökkel, még tartott a félhold és a kereszt küzdelme, midőn magában a keresztyénségben meghasonlás támad. A reformáció két részre szakítja a keresztyénséget, s diadalmasan terjed a népben, az alsó- és felső nemességben. — A romai katolicizmus létében volt fenyegetve. — Legnagyobb váltásában jelenik meg Pázmány Péter esztergomi bíboros prímás, tudományával, lángeszével, szónoklatával, szép és erőteljes magyar nyelven irt műveivel. Nemesak a vész

T Á R C Z A.

Hálaadás a Király ajándékaért.

Imádság.

1897. okt. 3. a debr. ev. ref. kistemplomban elmondta:

Könyves Tóth Kálmán.

Előfóhász.

Országok Ura! mi erős Istenünk? szent Fiad ígéje arra kötelez, hogy minden dologban hálások legyünk. Hát most, hát ma vesztgelhetünk-e némán, szótlanul, midőn onnan felyülről ragyog reánk az áldó fény sugar. Magas hegyre emeltek hívó népedet, hogy lássa bevilágítva a multat és jövőt. Vedd kedvesen, ha buzgó imára zendül ajjakunk s dicsőítünk kegyelmedére, hogy jó királyunk az ígért földjéhez közelebb vezette a te népedet. Amen.

Imádság.

Te, kimondhatatlan Fővalóság! kit rebegető nyelvünk Istennek nevez, te, ki az elsiető perceknek épen úgy mint az évezredeknek intező Ura vagy, beláthatatlan bölcseséggel igazgatod úgy egyeseknek mint birodalmaknak történetét.

Te látod előre, mert előtted lezárva nincs titok, látod előre, a mint egyik az enyészet sirjába eltemetkezik, míg a másikat ezer vizsály között oltalmazza erős karod, hogy emberöltők hirdessék a te nagy Neved!

Dicsér téged az a nemzet, mely kegyelmed fennmaradásáról tehet vallomást; hiszen ha te meg nem kötőd vala a rombolásnak árvízét: leomolnak a felhőket verdeső magas kőfalak, erőtlennül porba dől az erős, lenne bár magasabb mint Saul, bölcsőbb mint Salamon király. A honnan elvonod lelkedet, őrizze bár hatalmas hadsereg: a törvénytábláit véres kezek bűnösen tördelik. De akinek védelmező paizsa Te vagy, habár lenne kicsiny, nagygyá teszed a nemzetek között, mihelyt Sionodban olyan király uralkodik, kinek szíve s lelkiülete ép olyan ragyogó, mint a korona fölkezt homlokán és vállain az ősköztől átörökölt apostoli palást!

Erről teszünk bizonyosságot mi is ez ünnepen. Visszaidézzén emlékezetünkbe az elhanyaglott évszázadokat, forgatván történelmünk könyvének lapjait, így főhászkozunk: „csodálatosak a te utaid!” Hányszor zudult hazánkra vérözön, a melyben csaknem elmerült, de mindenkor megmenté azt szabadító karod! Leigázta idegen hatalom, pusztította ennél is retentőbb belviszály, de halottaiból föltámasztád megint. Uj életét neked köszönheti!

Ha tévedék, fenytett ostorod s a beomlott romok fölött keservhangokban tört ki bánatunk. Nem engedted, hogy eltemessen a ledölt omladék! Szóltál és előhivtad az építőmestereket, hogy a romok elporladott kőveire építsenek állandóbb templomot. Világító szövétnekül

nemes szívek és lángelmék jártak néped előtt, a kik ma is mint olthatatlan tűzszlop fénylenek. habár portátoruk a sir öln pihen!

Hatalmas Ur! élő Lelked ihlette át e nagyokat, hogy munkálván e hon javát, terjeszszék itt országodat. Te gyújtád föl lángoló hitőket, hogy visszaverjék a pogányhadat. Kezökben a fegyver, a te fegyvered, hogy diadalt vivjanak az ellenség fölött. Tudományuk, honszerelmők a te Lelkednek ajándéka volt, felövezvén őket erős fegyverzetbe, hogy hősileg küzdjenek hitért, szabadságért és ősi szent jogért. Azt a népet, melynek élén ily hősök állanak, a küzdelemben magára nem hagyod.

Igy hoztad el nemzetünkre is az első évezrednek bezáró ünnepét s ime a másikkal feltetesző hajnalán az ezeregy éjnek tán álmodott regéje boldog valóra vált. Ugy tetszik nekünk, mintha újból újjá teremtenéd az igazságos Mátyás s Nagy Lajos dicső korszakát, mintha egyetlen intésekre megnőtt volna a hármas bérez orma, hogy tisztelje a szent koronát az egész földvilág!

Ha nagygyá dicsőítéd hajdanán Dávidnak fiát, hogy a sátor helyett emeljen templomot, hogy jóságát, hirnevét csodálják mindenütt: bizonynyal te ruháztad föl bölcseséggel a mi királyunkat is, hogy megerősítse alkotmányunk oszlopait! Te hajlítád felénk atyai szívet! Miként Salamonhoz Séba királyné asszonyát, ő hozzá is te küldted el Germánia lángeszű

háritotta el a katholicizmus feje felől, hanem meg is erősítette azt. Térítésével a r. kath. egyházat, tudományával, irodalmi remekeivel a magyar nemzetet kötelezte örök hálára.

Midőn a haza alkotmánya s a lelkiismeret szabadsága komoly veszélyben forgott, Erdély s a kapesolt részek nagy fejedelmei, *Bocskay* István és *Bethlen* Gábor, mindketten reformátusok mentették meg mind a kettőt. Akkor e kettő annyira összeforrott, a protestánsok szabadsága s az alkotmányosság fogalma annyira elválaszthatlan volt, hogy e nagy fejedelmek ténykedését általában úgy fogták föl, mint a vallás és lelkiismeret szabadságáért való küzdelmet. Hát nincs is annál igazabb, hogy valahányszor a protestánsok a lelkiismeret szabadságáért küzdöttek, vagy éppen fegyvert fogtak, — ugyanakkor az alkotmányos szabadság ügyét is védelmezték. — Erdély s a tiszántul szolgálta hadseregükbe a szabadságért élni-halni kész honfiak legnagyobb részét. Az ő zászlójuk alatt küzdöttek minden bizonynyal e város fiai is. S imé, nézzétek, a mi nagy királyunk azt mondja, azt rendeli, hogy *Bocskay* Istvánt, *Bethlen* Gábort az ő költségén, érekszoborban kell megörökíteni!

A kik egykor az ő őseinek politikája ellen fegyverrel küzdöttek s azok kezéből az ország legnagyobb részét elfoglalták, azok a nagy király szemében nemzeti hőskökké, a szabadság tiszteletét érdemlő hősoztaivá lettek! Mennyi bölcsesség, mennyi nagyság és szeretet nyilatkozik ez elismerésben, mily erkölcsi diadala ez az egyéni nagyságnak, a hagyományos elfogultság felett! Glóriával övezni azok fejét, a kik a dinasztia érdekében harezoltak s nagy dolgokat vittek véghez, mint *Pálffy* János és mások: hálás szívre mutat; de a *Bocskay*nak és *Bethlen*nek nyujtot elismerés sokkal több, sokkal nagyobb!

Nem részletezem tovább a nagy történeti képet, hogy unalmas ne legyek, hanem azt a kérdést teszem fel, hogy a nagy király ama rendelete kiadásával mire célzott, mit akart, s van-e nekünk elég

okunk az ünnéplésre s a jó király nagy nevének dicsőítésére?

Ünnéplő testvéreim, Szeretett atyámfiai! A nagy király ama rendelete kiadásával azt akarta kifejezni, hogy ő a magyar nemzet gazdag történetéből levonható tanulságokat komolyan veszi és magáévá teszi; azt akarta mondani, hogy azok az eszmék, amelyek a nemzet színét-javát lelkesítik, — az ő szívét is dobogtatják, lelkét ugyanolyan gondolatokra ragadják; azt akarta mondani, hogy ama nagy lelkek története tanítsa, vezérelje, lelkesítse az utódokat vallásosságra, önzetlen hazaszeretetre, a tudományok megbecsülésére, az alkotmányos és lelkiismereti szabadság örök, el nem muló tiszteletére, a koronás király iránti hűségre. De még többet, sokkal többet jelent ama rendelet!

„Hazátok ezeréve fennáll, hűségtek, kitartástok, honszerelmetek megtartotta azt; de lakói érzelmeiben, gondolatban össze nem forrtak, pedig az érzelme és gondolat ezen egysége, az erőnek igaz bizonyítéka a fennmaradásnak alapja és biztos záloga; én hát azt is akarom, hogy a ti államotok magyar nemzeti állam legyen, melyben a lelkiismereti és alkotmányos szabadság alapján a szívek és lelkek egyesüljenek!”

A második ezredév küszöbén ennél magasabb, ennél szentebb és áldásosabb üzenetet intézni sem lehetne a hű magyar nemzethez: „Országodat tedd egységessé, tedd nemzetivé, így erőssé és dicsőségessé!”

Voltak királyaink, a kiknek nagysága előtt ország-világ hódolt. Nagy Lajos, Hunyadi Mátyás fényes udvart tartottak. A művészetet, a tudományt pártolták, az országot több hasznos intézményekkel gazdagították, a népet sok jóakarattal boldogították: de ténykedéseikben a magyar nemzeti irányt hiában kerestek.

A mi jóságos királyunk az ezredév végén fényes udvarával s a föld kerekességének diplomáciájával jelent meg Budapesten az ország szívében, hirtetvén minden okmányánál hangzatosabban, Ma-

gyarország független, önálló államiságát; császári és királyi barátait ugyanott fogadja vendégeül, hogy bizonyítsa, hogy Budapest egy független állam fő- és székvárosa!

Hála ezért neked nagy és jóságos király! De tudd meg, hogy bármily hálásan fogadjuk is tőled királyi akaratod eme megnyilatkozását: magyar szívünket még e tényeknél is melegebben, bensőbbben és boldogítóbban érintette ama rendeleted, melylyel nemzetünk nagyjait megörökíteni határozád, melylyel saját nemzetünk történetének tanulmányozására és szeretetére buzdítasz, melylyel arra tanítasz, hogy a nemzeti magyar államot megalakítani igyekezzünk; sőt ama rendeleted által ebben is te vagy tanítónk, felkent fejedelm a mi vezérünk és mesterünk! Oh, hova emelkedtünk 30 évi alkotmányos uralmad alatt anyagi és szellemi tekintetben; névtelenekből a nagy kultur-államok sorába emeltél! S ama rendeletteddel mennyi remény és honfiai ábránd nyer alakot és életet!

De ég is a hála, a szeretet s a esodálat tüze szíveinkben irántad óh nagy király s kívánjuk szeretettel s magasztalással, hogy éljen sokáig békében és boldogságban; de hidd el oh nagy király azt is, hogy tied szívünk és karunk s bár ne hazzon vést az idő szent fejedre, de ha jönne mégis, mint egy ember mondja e nemzet: „moriamur pro rege nostro!” Most már igazán szívből mondhatjuk a magyar költővel: „A legelső magyar ember a király, érte minden honfi karja készen áll.”

Eljen sokáig boldogságban dicsőségben a király!

II.

Elmondta: dr. **Bartha Béla** jogtanár a kollégiumi oratoriumban.

Kedves ifju Barátaim!

Mélyen tisztelt Közönség!

Királyi szózat ünnéplésére gyűlünk egybe e csarnokba, melyhez egy viharos, nehéz küzdelmekkel telt mult

urát. Te lehellted ajkaira amaz ígéket is, melyek ma már szent proféczia gyanánt zengenek bérezen, völgyeken. Bizony! még az is, aki eddig borus lélekkel nézte a távoljövő leeresztett sötét függönyét: ma háladalra kelve, boldog jövőt bizton remélve vár, mert ama nagy uralkodó jóslatszerű üdvözléte gránitkőnél szilárdabb alap.

Ha nem fojthatja is el a te népedre zuditott hazug rágalmak iszapos özönét: a nagy vendég elősmerő szava oly sziklára emelt, mely visszavervén, ártalmatlanokká teszi a tajtékzó düh szennyes habjait. Te világosítád meg lelkét és szívét, hogy csepegjen ajkairól a szó, mint a méz s a pohárban, melyet kezében tart, a szent igazság kristály gyöngye van!

Erős tornya és kővára ezután is Te légy, hogy bölcs királyunkkal fogva testvéries kezet, őrizzék meg s építhessék tovább a béke templomát s vigyék naponként előbbre nagy alkotásaikat. Szövetségüket a te szövetséged peesételje meg, nem döntheti meg ezt ekkor semmi hatalom.

Magasztalunk, hogy Árpád nemzete olyan királyért ünnepel, ki nemesak király, de egyuttal a béke s szeretet fölkezt apostola, kinek szíve nemzetével együtt érez, együtt dobog, midőn fiaihoz apostoli levelet ír. Nemesak szavak, élő tettek hirdetik ezt, mikor tiz század küzdelmeit tiz szoborban örökíti meg s elhunyt dicsők homlokára jóságos kezével fonja a babért!

Oh! hogyne lenne hálás nemzetünk,

melynek ezredéves trónjára olyan királyt ültetett szentséges jobbold, ki maga is mint élő példa honszerelemre lelkesít s tanít. Ha majd fönn áll a tiz néma szobor márványalapzaton: még szótlán is mindegyike érthetően beszél. Mint Memnon szobra zengi szerte e hazán: „áldás a király életén!” Uran! a te szárnyaidnak árnyékában éljen soká a te fölkenetted; éljen örökre nagy neve, míg magyar szív dobog, magyar ima és magyar dal esendül százezrek ajkain! Késő utódok is hálafohásokban emlegessék őt, mintha innen számítanak az újévezred karácsony ünnepét.

Terjeszd továbbra élete napjait, őrizd felséges nejét, országunk védő asszonyát. Vértó szívek sebére, mely még ma is sajog a veszteség miatt, mely őket érte, de sujtolt minket is, milliók hálakönnnyét hintsd balzsamul. Népök osztatlan szeretetében találjanak vigasztalást; örvendezzenek, érezvén, hogy ez az őszinte ragaszkodás napról-napra növekedik s nem fogyatkozik el.

S ha dulna fergeteg, ha fenyegetné e hazát és a koronát áldatlan háboru: Te lelkesítsd csatára a magyart, hogy e haza s apostoli királyának védelmében ma is szívesen vigye áldozatul vérést és életét! Araszd bőv mértékben bölcseséged drága tanácsait a kormányzókra is, vezérelj győzelemre vitéz hadseregét, ha e haza s a trón védelmére kibontja majd a háromszínű lobogót. Te rendelted azt ugy, hogy a harezmezőn elhullott vércseppektől áztatva keljenek ki az igazság s szent jogok magasztos elvei!

Fölkent királyunk szívét hajlitsd mindenkor jobban-jobban felénk, hogy legyen ezentulra is Atyja hű magyarjainak, kiket hozzá hagyományos hűség köteleke füz.

Hallgasd meg onnan a magasságból e nép buzgó imádságát, a mint esdekelve arra kér, hogy azt a jóságos fejedelmet, ki békeszerető lelke sugallatából valósitja meg a milliók szívében ápolt vágyakat, eloszlattván évszázadok borus ködét, — kísérje áldásod ösvényein, mert nyomdokán, a merre jár, igazság és honszerlem szent virága nyílik. Ha őt áldod, megáldod e hazát, hogy szentséges Fiadat, a mi Megváltónkat imádja szabadításodért a nép, imádja vele együtt a király! Amen

Utófohász.

Te legnagyobb, te legdicsőbb Hadur! Magyarok Istenének hadd szólítsunk ma tégedet, midőn profétád igéivel emigy imádkozunk: „áldott a mi atyáinknak Istene, ki ilyen dolgot indított a király szívében! Te tudod: jó királyához hű volt mindenkor a magyar s ha vihar rázta meg a trónt, védelmére nem volt drága a vér. Nem egy Nehémiás, de millió ajk hirdeté: „éljen örökké a király!” Lobogónkon ez a jelszó ragyog, szívünk imája ma is ez: „mivelhogy az Ur szeretete az ő népét, azért adott tégedet neki királyul!” Őrizze hát mindenható karod ugy e hazát mint a királyt s nemzedékről-nemzedékre szálljon át ez örökségül. Amen.

emléke köt. Nemesak király szava hívott ide, de igazán királyi szózat a szó legnemesebb értelmében, olyan szózat, mely történelmünk legnagyobb fejedelmeire: Árpádra, I. Istvánra, I. Lászlóra, Nagy Lajosra és Hollós Mátyásra emlékeztet. És minő boldogság, hogy épp e helyen kell megünnepelni szívünk édes, lelkünk lángoló lelkesedését, hol a mult és jelen kiengesztelőde fog kezét!

A sokat mellőzött, sok szenvedést, kevés örömet ért magyar nemzetet szinte elkaphatja a büszkeség mámor, mikor több mint negyedfélszáz év óta először ismerte el egy nagy nép császára, (hogy a magyar volt a kereszt védője Európában), hogy e nemzet viselte az európai civilizáció legnagyobb terhét, mert míg az békén fejlődhetett, népünk fegyverben állt, viaskodott, százezreit rabszóra fűzték, földjét elpusztították s mikor ennek vége volt, az a hatalom, melyet diadalra segített! alkotmányától, nyelvétől, egyéniségétől akarta megfosztani. Negyedfélszáz óta azt az országot, melylyel állítólag Ázsia kezdődik, 7 évtized emberföltött munkája után a német nemzet lángeszű uralkodója igatatta be az európai nagy kultúrnépek sorába.

Talán elkaphatja népünket nem a büszkeség, hanem az édes boldogság mámor, midőn 371 esztendő után úgy találja meg az utat szívéhez uralkodója, mint ez idő alatt még soha.

„Mert a boldogságra kevés csak a jelen,
A multon épül az, s az emlékezeten,
Örömeinkre színt a derűt títken ez ad,
Mint a gyök adja a virág színét s szagát.”

Ezt mondja a nagyköltő s ha valaha igaz volt, számtalanszor igaz a magyar nemzetre. A mult erőnk, öntudatunk reményünk forrása s a multért hiszünk a jövőben.

E multnak emlékét eddig csak a nemzet ápolta hálás kegyelettel, a trón soha se tette le koszoruját drága hantjainkra, a hatalmasak is aggódalmas kodva vonultak félre onnan, hol a nemzeti hála s kegyelet oltártűzét gyújtogattuk.

És most minden megváltozott. Ugy érezzük magunkat, mint az utas, kit hosszú ideig nehéz nyomasztó kód vesz körül, mely egyszerre fölszakad, a kék ég mosolygva reá s a nap teljes pompájában ragyog. Hát mégis igaza van a költőnek:

„Megbűnhődte már e nép
A multat s jövőt.”

De hát ugyan mi rendkívüli is van abban ha egy lojalis, hü nemzetet uralkodója tiz „kisebb méretű szoborművel” lep meg? Hát nem természetes-e az, hogy nemzet és király egyetértésnek a mult megbecsülésében, történelmünk nagyalkjainak tiszteletében? Lehet-e jobban összeforrvva két hatalmas tényező mint éppen uralkodó és nemzet? Nem magától érthető-e, hogy az uralkodó saját fő- és székvárosát díszíti, gazdagítja? Bécs, Berlin, Róma, Páris, London és annyi más főváros példája megtaníthat erre.

Nálunk nem így volt. A történelem kérelhetlen tanulsága azt hirdeti, hogy fejedelmeink hosszú sora nemzeti létünk s önállóságunk ellen tört. 1526 óta a kiegyezésig egyetlen derűs korszaka volt nemzetünknek: II. Lipót, kora az 1790/91-iki törvényhozás. És hányszor kényszerített minket uralkodóink ellen fegyverbe a szabadság és a hit lángoló szeretete? Minket, magyar protestánsokat de a magyar szabadság és alkotmányosság minden barátját, éppen e harezokhoz tűznek legdrágább emlékeink.

Tizenkét emberöltő, hat nagy szabadságharc véres küzdelmei, nehéz áldozatai, törökkel, tatárral vívott emberirtó háborúk után is csak ott voltunk, hogy már megásták sírját az élő nemzetnek, hogy

már eltemetettnek hitték sokan; Európa azt vélte rólunk, hogy ázsiai vad horádák maradványai vagyunk; nemzetiségeink hazugsággal kürtölték tele rólunk a világot; azt, hogy a kulturáért óriási áldozatokat hozunk, hogy fejlődünk, haladunk, csak kevés idegen tudta. Hogy önálló nemzet, hogy önálló állam vagyunk, az csak törvényeink betűjében és határaink közt volt úgy a hogy ismeretes, bár azokon belül is nem egyszer büntetlenül csufolták meg szimbolumait: E haza határain túl most is csak tartomány valánk, s egyik-másik ételünk, meg a cigányunk ismeretesebb, mint az alkotmányunk.

Es eljött felsége királyunk dicső vendége; eljött, megismert minket s mint egy szerencsés kezű operatőr vágta le a hályogot a vén Európa szeméről, hogy meglássa a magyar nemzetet a maga tiszta valóságában, mint független állam alkotóját, mint egyenrangot a legelőhaladottabb kultúrnépek tanácsában.

És az öröm és boldogság mértéke nem telt be. Minden előkészítés nélkül általunk meg nem szokott mérvben özlött le ránk az áldás. Az idegen fejedelmek magasztos szavai még alig hangzottak el s ime, már saját uralkodónk szózata szól hozzánk, jobbja nyul felénk s e zengő szózat ünnepet varázsol a hármass halom és folyam földjére.

Ime, Ó Felsége emléket állít történelmünk nagyjainak! Emléket a kereszténység martírjának; a katholicizmus és a magyar nyelvészlop férfjának; emléket a magyar protestánsizmus, a magyar szabadságszeretet hatalmas alakjainak, kik a Habsburgok ellen védtek a lelkiismeret és az alkotmány jogát; emléket a keresztért és a félhold ellen harezolt világhírű magyar hősöknek; emléket annak, kinek ajkáról először harsant el a „Moriamur pro rege nostro” s kinek a győzelmes kardja megállította a Habsburg család szövetkezett ellenségeit; emléket a magyar igazság, a magyar demokratikus fejlődés lánglelkű férfjának, a magyar történetírás névtelen munkásának, a magyar költészet vándor dalnokának!

Királyunk magáévá tette e nemzet multját, amint már előbb ragaszkodó kegyelettel számlálta ősei közé III. Bélát és nejét, Antiochiai Annát; eltörölte evvel sok-sok könnyhullatásnak emlékét s 400 év multán, Hollós Mátyás, az igazságos halála után első nemzeti király lett a magyarnak I., vagy Nagy Ferencz József, valódi atyja nemzetének!

Nem abban áll tehát a királyi szó nagy jelentősége, hogy 10 szobor fogja díszíteni székes fővárosunkat, hanem abban, hogy ismét nemzeti király van a magyarnak, s multunk számára, melyet a királyok királyja szabott meg, megnyitott uralkodónk nemes szíve s magasztos gondolkodása is; nem kell azt rejtegetve ápolnunk, mert az lesz e nép s az ő nagy fejedelme között a legerősebb legelválhatatlanabb kapocs!

Oh, ha ki lehetne gyarló szavaimmal fejezni azt a magasztos érzést, melyet e nagy történelmi pillanatban érezek! De így csak áldva borulok le előtted népek hatalmas Istene, édes Atyja! Izrael 40 évig bolyongott büneiért a pusztában, a magyart 400 évig lakoltattad, de ime be telt haragodnak mértéke s kegyelmeddel fordulsz ismét felénk!

De ne csak a hála magasztos érzete töltson el e napon minket ifjú barátim, a debreczeni ev. ref. főiskola akadémiai polgárai! Hanem tanuljuk meg azt is, hogy ama nagy erények legyenek vezéreink, melyek előtt még a fölkelet koronás fő is meghajlik s melyek együtt tartották fenn annyi vész és zivatar között e nemzetet, hogy megérhesse azt az ünnepnapot.

Hűség Isten iránt, igaz vallásosság, Krisztus magasztos tanainak emberi erőnk

szerint lehetséges megértése és követése — ez fog azokról a szobrokról első sorban hozzánk kiáltani. Gellért a keresztyén vallás vértanuja volt; az ő munkája egyik hatalmas tényezője annak, hogy a keresztyén vallás és erkölcs alapjára helyezkedett az ujonnan szervezett magyar állam. A hit, melyet követett, s terjesztett felekezet szerint más volt, mint a miénk, de hálával és kegyelettel bajlunk meg emléke előtt, mi protészans keresztyének is s megtanulhatjuk, hogy Isten szeretete könnyűvé teszi még a martir halált is.

Pázmán Péter emléke sok tekintetben fájdalmas reánk, magyar protestánsokra; hisz vérünkben való vér volt, hozzánk tartozott, aztán elszakadt tőlünk s legártalmasabb, legszerencsésebb ellenfeleink közé emelkedett, ki majdnem végmulást mért a magyar protestánsizmusra. De meggyőződése szerint hűen imádta Istenét, szolgálta egyházát s élete élő példája annak, hogy az eszmékhez való hűség, lángoló lelkesedés, nagy ész, nagy műveltség, törhetetlen akarat mi mindent alkothat, s hogy igazán szerette hazáját, apostolává lőn nemzete nyelvének s észszel, szívvel szolgálta meggyőződése szerint népe érdekeit, hogy magyar főpap volt a szó nemesebb értelmében — azt tőle a tárgyilagosságnak sohasem fogja megtagadni. S szobráról nagy ellenfele, hitünk bajnokainak áldott emléke is fog hozzánk beszélni.

A hitbuzgósággal, a vallási erkölcsi élet magasztos tisztaságával együtt a lelkiismereti és politikai szabadság, a magyar alkotmányosság lánglelkű hősei voltak azok, kiket a magyar történelem régen legmagasabb piedestáljaira állított, kikre minden magyar, de különösen minden magyar protestáns, s főképp az Alma Mater a tisztelet, hála és kegyelet megszentelt érzelmeivel tekint fel: Bocskay István és Bethlen Gábor. Hogy a magyar, mint önálló nemzet él, hogy az 1791: 10. és 12. t.-ezikk mondja, önálló és semmi más országnak nincs alávetve és saját törvényei szerint igazgattatik: azt jó részt a bécsi és nikolsburgi békének köszönjük; még egy hiányzik a vallási és politikai szabadság szerencsés bajnokai közül, I. Rákóczy György, a linzi béke győzedelmes diktálójá. Oh ne vegye senki rossz néven tőlünk, ha ama szobrok közül az ő alakjaik fognak néma ajkukkal is legbeszédesebben szólni hozzánk, kövessétek e nagy fejedelmek életének tanulságait: szeressétek Istent, vallástokat, hazátokat, szeressétek a tanulmányt s a szerencsében el ne bizakodjatok, tudjatok megállni a diadalok között s a hű dicsőségért ne koczkaztassátok az igaz eredményt, mint ahogy ők lemondtak népük békéje, vallási és alkotmányos szabadsága kedvéért a királyi koronáról, melyet csak fejükre kellett volna tenniök.

A rettenhetetlen bátorság, önfeláldozó hősiesség, a törvény iránti hűség, e hatalmas megtestesítői Hunyadi János, Zrínyi Miklós és a hős Pálffy; ezek tették őket hallhatatlanokká, porló csontjuk fölött ezért viraszt a hálás kegyelet. Nemzetem ifjusága, különösen ti ez Alma Mater tanítványai, kedves barátaim, legyetek hű követői e nagy erényeknek!

„Justitia est regnorum fundamentum.” Az igazság minden ország alapja s talpköve. A jog pedig az igazság megvalósítására való törekvés. És a magyar jogélet leghatalmasabb alakja Verbőczy István, a magyar tudomány fölkelet apostola, kinek „Hármas könyve” 300 esztendőnél hosszabb ideig lett a magyar jogfejlődés és jogtudomány alapvetője, iránymutatója. És ő, ki jogunkat ugyszólván meg-

teremtette, hü lovagja volt az igazságnak is; nem rejtett meg a hatalmasoktól, nem riadt vissza a száműzetéstől, melyet kimondottak róla, az udvari cselszövényektől, az üldözöttségekkel; a köznemesség jogainak védelmezésében, ha halványan is, már a demokrácia szelleme lengedez; amelyhez haláláig hü maradt a nemzeti királyság eszméjéhez. Nemcsak a tudomány és a jog hirdetője, de az igazság rendíthetetlen bajnoka is volt ő, méltó minden igaz magyar képzeletére.

„Historia magistra vitae.“ A történelem az élet mestere. Különösen becsüljük meg mi, magyarok azt, ki történelmünk drága emlékeit följegyezte számunkra s ezeréves múltunk hirmondója lett, Béla király névtelen jegyzője, ez az ember, kit tolla és a tudomány szeretete név nélkül is örök hírnevévé tett, akárhogy támadja elfakult írásait a modern tudomány, méltó arra, hogy szobra ott álljon többi nagyjaink közt s képviselje *Verbőczyvel* együtt a tudomány hatalmát, melyet önöknek kell ifju barátain, legjobban átérteniök s átérezniök, s képviseljék együtt különösen a magyar tudományt, melynek nincs sok hasonló dicsekedése.

S a kopott, vándor lantos dalaiból az örök szép eszméje csillog felénk; az igazság, a tudomány mellett a művészet az, mely meghódítja az emberi szíveket. A halhatatlanság ítélőszéke előtt nem a szerencse, a külső siker, fényes állás, nagy vagyon határoz. Az a szegény, kopott, beteges, hirtelen elhunyt debreczeni diák, kit kora meg nem értett, ma a magyar költészet ragyogó csillaga s éreztöbri pár lépésre hirdeti tőlünk azt, hogy az ő emléke „Aere perennius“. Kecskemét szerény tanácsosa, *Katona*, ma már azon ponton áll, hogy a világirodalom jeles közt emlegessék s a nagy olasz tragikus, *Salvini*, *Shakesperével* méri össze tehetségét, Lantos *Sebestyén* szobra a dal, a művészet diadalát fogja nekünk hirdetni s arra tanít, hogy szeressük az örök szépet, különösen midőn nemzeti formában jelentkezik.

Isten, király, haza, és a szabadság lángoló szeretete, hősi bátorság, a kötelességek önfeláldozással való teljesítése, a tudomány és a művészet iránti alkotó, munkás odaadás — íme, ezekre az erényekre fognak minket tanítani jó királyunk szobrai.

De a legnagyobbra mégis az ő példája tanít meg, arra az erényre, melyben minden más erény, mint részszerinti benne foglalhatók: a tökéletesedésre, mely bucsánattal tölt el, a nehéz emlékekre látványt borít, a szeretet lángját gyújtja fel a szívekben s annak melegében forraszt egygyé, immár törhetetlen kapcsolatokat, az aggkorban megadja a lélek harmoniáját s fölteszi a legszebb koronát, a bölcsesség koronáját. Oh nagy utakat tett meg 50 esztendő alatt a mi felséges királyunk ifjusága imbolygó léptei nem egyszer távoztak tőlünk mert hisz a király is ember; de a megpróbáltatások, a szenvedések nehéz Golgotáján keresztül oly magasságba emelkedett, a jóság, szeretet és bölcsesség oly magaslatára, aminő kevés embernek adatott.

És mentől feljebb halad a királyi tökéletesedés eme magaslatos útján, mi hálás alattvalói, annál közelebb érezzük őt magunkhoz, mert az ő fensége minket is fölemel s a hála és hódoló szeretet és tisztelet érzelmeitől eltelve, imádkozunk Istenhez, hogy tartsa meg nekünk sokáig, nagyon sokáig e drága főt. Eljen a király!

S z i n h á z.

* **A gyimesi vadvirág.** Gécy Istvánnak pénteki tárczámban részletesen ismertetett népszínműve a szombat esti első előadás, valamint a tegnapi diszlelőadás nagy közönsége előtt nálunk is rendkívüli sikert aratott. *Szathmáry* Árpád „mester“ rendezése és betanítása meghozta a várt eredményt. Katonás szabatossággal megy minden, A nagy művész megbecsülhetlen kincse a mi színházunknak. Olyan komikus alak az ő *Csura* harangozója, amely-nél pompásabbat, jobbízűt, klasszikusabbat képzelni sem lehet. Rokonszenves tapsokkal fogadta a közönség, amikor a színpadra először kilépett, valamint *Komjáthy* igazgatót és *F. Kállay* Lujzát is, aki nemcsak bájos vadvirág, de olyan népszínműhősnő lett, amelyen színházunk nagyon régi idő óta nem büszkélkedhetett. A művészet annál tökéletesebb, minél inkább megközelíti a természetet. A népszínművek paraszthősnői rendszeren tulságos kiesapongók a pajzanságban, vagy az előkelő hölgyek nagy drámai játékát csinálják, ha bánatuknak adnak kifejezést. Nagyra becsülöm a *Kállay* Lujza játékát azért, hogy ment ezektől a hibáktól. Egyszerű, természetes, mint amilyenek az igazi parasztlányok az életben. Hangja gyönyörűen cseng és bensőbb, olvadékonyabb lett. Oly szépen dalolta azokat a kedves Dankónótákat, a „Harmatos hamvas“-t *Szabó* Irmával kettősben, hogy háromszor is meg kellett ismételnie. *Szabó* Irma nagyon rokonszenvesé tette Máriát az ő szívtelt beszédével és kitűnő játékával. *Szathmáry* Árpád mellett *Locsarekné*, mint *Csuráné* és *Sziklay* mint fiok is kitűntettek magukat. Komikusabb terezett, mint ez a familia, nem létezhetik. Az új komikus *Szentes* János, valamint *Rubos* és *Tanay* kisebb epizód szerepekben is tudtak tetszést elérni. Ellenben a drámai alakok nagyon kevésé elégitettek ki. Hiányzott a parasztermészetesség, de még inkább az indulatok erős kifejezése. Mindkét előadáson jelen volt a szerző is, a kit a bemutatón minden felvonás után többször hívtak a lámpák elé.

M.—

N A P I H I R E K.

— **József Ágost főherceg Debreczenben.** József Ágost főherceg és neje Augustza főhercegnő szombaton éjjel utaztak keresztül városunkban s újra töltöttek ott néhány perczet. A fenséges pár Máramarosból, az erdészölgyi vadászkastélyból utazott vissza Budapestre, a rendes vonathoz kapcsoló udvari kocsiában, amelynek ablakai levoltak függönyözve s még a kisérlet tagjai közül sem szállott senki le, míg a vonat az állomáson tartózkodott. Az ifju főherceg Máramarosban nyolcz szarvast lőtt. Az idő igen kellemesen telt. Míg a főherceg a rengetegekben űzte a nemes vadat, Augustza főhercegnő a szerény kis vadászkastélyban s remek parkjában többnyire olvasással töltötte az időt, egyetlen kormorna társaságában, valamint a főherceg is csak egy komornyikot vitt Máramarosba. Október végén a főherceg medvevadászatra ismét visszatér.

— **Október 6.** Mint lapunk múlt számában említettük, a főiskolai Magyar Irodalmi önképzőkör f. év október 6-át emlékünnepelelyel üli meg. Az ünnepély, mely a főiskola disztermében tartatik meg, a következő programból fog állni: 1. *Himnusz.* Éneklí a főisk. énekkar. 2. *Megnyitó beszéd.* Tartja *Juhász* Sándor th. 3. *Szavaltat.* Előadja: *Acsay* Lajos th. 4. *Gyászdal.* Éneklí a főiskolai énekkar. 5. *Október 6.* Irta és felolvassa: *Forrá* Gyula jh. 6. *Emlékbeszéd.* Tartja: *Kun* Béla jh. 7. *Szavaltat.* Előadja: *Gévy*

Béla 8. o. 8. *Szózat.* Előadja a főiskolai énekkar. Az ünnepély kezdete d. u. 5 óra. A közönség minél tömegesebb megjelenését kéri az ifjuság.

— **Kegyeletos ünnepély.** Méltó kegyelettel ünnepelték meg az Andaházi Szilágyi intézet növendékei e hó 2-án kegyes alapítójuk Andaházi Szilágyi Mihály évforduló napját a Hatvan-utczai sirkertben. Először *Csighy* Andor intézeti nevelő emlékezett meg a nagy lelkü alapító halhatatlan érdemeiről, a jótékonyág s a nemes intézmény áldásos hatásairól, buzdítva a növendékeket az ősök emlékeztetének hálás tiszteletére. Majd *Stépan* László 5. o. int. növendék szavalt el egy alkalmi költeményt. S végül *Csiky* Lajos akad. tanár, intézeti gondnok tartott emelkedett szellemű, a főnkölt lelkü alapító kiváló érdemeit méltán megillető emlékbeszédet, atyailag intvén a növendékeket, hogy kitartó szorgalmuk, vallásbuzgóságuk által híven megfeleljenek a nemes áldozat jeltető jutalmainak s ne feledjék el az alapítójuk áldozatkészségén épült tisztelet lelkökbeu hordozni, szívökben lobogjon mindenha a hálás kegyelet szent tüze.

— **Bucusi Eötvös K. Lajostól.** A helybeli tanítószög szombaton este szép tanujelét adta annak, mennyire ragaszkodott távozó tanfelügyelőjéhez. Mintegy százan jöttek össze a Bika szálló éttermében a hol kedélyes vacsora mellett bucsuztak el Eötvöstől. De megjelentek a bucsulakomán a városi hatóság, a kath. iskolaszék, iparoskör képviselői, a kereskedelmi akadémia tanárai is. A ref. iskolaszék távollétével tündökölt, ami feltűnést keltett. A tanítókon kívül ott voltak: *Wolafka* Nándor dr. választott püspök, *Dr. Bayer* Ferencz kereskedelmi akadémiai igazgató. *Dr. Szántó* Sámuel kereskedelmi akadémiai tanár, *Roncsik* Lajos kultur tanácsnok, *Bészler* Károly tanácsnok, *Serli* Ede iparoskört elnök, *Zalai* Márk keresk. akad. tanár, *Tárkányi* Péter therézianumi igazgató, *Potomcsik*, *Pálfi*, *Feltóti*, *Szécsi* tanárok *Szoboszló*ról; a római kath. segédlelkészek, *Pólya* Mihály, *Molnár* tanárok, *Dr. Fráter*, *Laczkó* tanár. Az első tósztot *Dr. Wolafka* Nándor a r. kath. egyház mondotta, melyet viharos éljenzés követett. Most a bucsuzó kir. tanfelügyelő állott fel és tőle megszokott ékesszólással vett bucsut a tan tóságtól és barátjaitól. „Mindenkoron barátja óhajtottam lenni a tanítóknak és nem főlebbvalója.

— A tanfelügyelő ugyis csak akkor működhetik kellő sikerrel a haza, a cultura érdekében, ha a tanítószög őt pártolja, ha a tanítószög őt munkatársul tekinti. — Ő kartársa volt és lesz a tanítószögnek. Én noha — úgymond — távozom e tankertületből, de azt a rövid öt és fél évet, amelyet itt töltöttem, soha sem fogja elfeleldni és magammal viszi mindazok emléket, akik oly közel állottak hozzám és kik barátságukkal és szeretetökkel elhalmoztak. Kéri a tanítószögöt, tartsa meg őt is szíves emlékeztetébe. Szünni nem akaró éljenzés követte a tanfelügyelő eme beszédét. Majd *Husz* Lajos méltatta szép szavakban a távozó tanfelügyelő érdemeit a tanítószög nevében. — *Dr. Szántó* Sámuel rámutatott mindamaz alkotásokra, amelyek létrejöttüket a távozó tanfelügyelőnek köszönhetik. Tósztotak még: *Kuthi* Zsigmond a zsidó tanítók, *Serli* Ede az iparoskör, *Roncsik* Lajos a város, *Dr. Bayer* Ferencz a kereskedelmi akadémia, *Kozma* László az orsz. tanítói árvaház, *Kuthi* Zsigmondné a tanítószög nevében; szólottak még *Vántsa* György, *Tóth* Lajos és többen. A kedélyes társaság késő éjfélig maradt egyben. Tegnapi a tanítószög nagyszámmal kísérté ki a vasúthoz a kir. tanfelügyelőt; a bucsuzásnál megjelent *Dr. Wolafka* Nándor v. püspök plébános is.

— **Tóth András ajándéka Vilmos császárnak.** Eddigél csak azt olvastuk a lapokból, hogy a németek fiatal és genialis császára osztogatta az ajándékokat

s ordókat mindenütt, hol a magyar hazában megfordult. Világokra szóló híres felköszöntőjével meg ép a legbecsesebb, legdrágább ajándékot, az igaz elismerést adta a magyaroknak, kik úgy szóval, mint irásban s tettel eléggé ki is mutatták a fiatal Vilmos császár iránt érzett szeretetüket, hálájukat. És most hogy e szeretetnek s hálának maradandóbb jele is legyen, a debreczeni kitűnő s eredeti tehetségű magyar szobrász-művész: **Tóth András**, ki már több szobormű pályázatával kitűnt, egy speciális debreczeni ajándékkal lepi meg a művészi izlésű német császárt. **Tóth András** ugyanis még e hét folyamán elküldi Berlinbe Vilmos német császárnak a híres hortobágyi pányvavető csikósát, melyet az ezredévi kiállításon szeretet királynénk, Erzsébet is megdicsért s hosszasan megtekintett. A sikerült, hatalmas és tiszta magyar zsanerű szobor bizonyára kedves emlékeztető leendő Vilmos császárnak a magyarok között átélt napokra.

— **Korai sir.** Reményteljes élete tavaszán, 23-ik évében ragadott el kéréstelen halál egy művelt derék ifjút, **Kajdi Gyula** végzett joghallgatót és járásbírói gyakorlatnokot tegnap délután 5 órakor. Anyja Hajdu Rozália Kálmánchelyi Gáborné és testvérei gyászolják. Temetése holnap délelőtt 11 órakor megy végbe az Árok-utca 726. számú háztól a Kossuth-utcai ref. temetőbe.

x **A főpiac fénypontján** egy bolthelyisése február 1-től kiadó. Ugyanott a berendezés és kirakat is eladó. Értekezhetni Fényes Mórnál.

x **A Dreher-féle udvarkert éttermében a színház után választékos friss vacsora.**

x **Heiman és Halmágyi női és gyermek felöltök legnagyobb áruházában az őszi és téli újdonságok megérkeztek.**

Hódolás a királynak.

Debreczen, okt. 4.

A szeretet és hála, amely minden magyar szívet betölt a nagy és jó király felséges személye iránt, elementáris erővel nyilatkozott meg tegnap ez ősz magyar városban.

A határtalan öröm és lelkesedés, mely az utóbbi napok történeti jelentőségű nagy, csodás eseményeinek hírére tört ki a nemzet kebeléből, találta meg azt a formát, amelynek hírére tört ki a Debreczen hű és hazafias polgárságának apraja, nagyja, szegénye, gazdagja egyformán ünnepelhette a nemzet és király harmonikus tökéletes egységét bizonyító nagyszerű fejedelmi elhatározást.

A debreczeni nép ezt a szép októberi vasárnapot, választotta ki szíve sugallatára hallgatva hogy szabad folyást engedjen mámoros lelkesedésének, túlaradó örömeinek, rajongó szeretetének.

A szentegyházak boltívei alul hála és dicséret magaslatló hangjai szállottak az ég kárpitja felé Istenhez az ő véghetetlen kegyelméért, aki ilyen nemeslelkű királylál áldotta meg az első ezer év végén s az ujnak kezdetén a mi szegény sokat szenvedett nemzetünket. Hő imákat rebegtek ajkaink a nagy király életéért, boldogságáért, aki így megtudta érteni nemzetét, megbecsülni történelmünket s fejedelmi erényével, bölcsességével rakja le a jövő idők boldogsága templomának fundamentumát.

A kollegium ifjúsága, a haza reménye is lángoló lelkesedéssel ünnepelte a királyt. A kollegium templomában tartott ünnepélyen demonstrálta háláját, szeretetét, hódolatát Szent István koronájának fölkennt viselője iránt. Az a viharos éljenzés, amely a hódoló távirat felolvasását követte, úgy hangzott, mint szent eskü, amelylyel az ifjúság a haza és trón védelmére kötelezi le szívét, eszt, karját.

Este pedig városszerte örömtüzek gyultak ki. Fényárban uszott az egész Debreczen. A szívek lobogó tüze a piac-utcai paloták és külvárosi szegény házak ablakaiban égő ezernyi gyertyák színes mécsesek és tarka papír gömbök lángjaiban, az utcákon végig kigyózó fáklyák fényében tükröződött vissza.

Husz-harmincz ezer ember hullámzott a fényesen kivilágított utcákon. Egy szívvel, egy lélekkel zugott harmincezer ajkról a szeretet és hála kiáltása: Eljen a király, midőn a testületek, egyletek lengő zászlók alatt végig járták a főbb utvonalakat; midőn az ünnepi szónok érczes hangon méltatta a király ajándék korszakos jelentőségét; midőn a dalosegyletek elénekelték legszebb nemzeti fohászukat: Istenáld meg a magyart!

Mindez olyan fenséges komolysággal, olyan bámulatos példás rendben folyt le, — aminő csak a debreczeni józan gondolkozású nép képes. Tisztelet és elismerés érte.

Erről a magasztos szép ünnepélyről tudósítónk a következőkben számol be:

Ünnepi díszben.

Már szombatn késő éjjel szorgalmas, munkás kezek fáradtak a házak feldíszítésén s mikor kora reggel népesülni kezdtek az utcák, mindenki örömmel gyönyörködhetett a pompában, melyet a város közönsége kifejtett.

Vaiaemennyi templom tornyáról, a városban minden házról nemzeti lobogót lengetett a szél. Drapériák, girlandok, rózsafüzérek díszítették a házakat; míg a kirakatok legtöbbször nemzeti szalagok, szőnyegek, draperiák, délszaki növények között a király és királyné arcképét helyezték el. Felette, díszes transzparentek egész halmazát rakták ki zászló és virágoport közzé a házakra; a legtöbbről „Eljen a király!”, „Eljen a legelső magyar ember!” felirat tündökölt.

A városházára a nap folyamán is folyton rakták a díszítéseket. Gyönyörködtető látványt nyújtott a legtöbb főtéri palota. A Sesztina ház, a ref. egyház épülete a kereskedelmi akadémia, a Ranunkel ház, a Tisza palotának ama része, amelyet az üzletvezetőség foglal el, a Dreher sörcsarnok, központi kávéház, Riesz Lipót cukrázdája, különös gonddal díszítve a Biedermann ház, Bankpalota, zsidótemplom, Dobieczy Sándor lakása, a róm. kath. templom, a zárda, a plébánia lak, a Simonffy Imre polgármester háza, a Konez Ákos lakása, Zádor ház, Bosznay ház és a takarékpénztár palotája tüntek ki díszítésükkal.

De nemcsak a főtér s a nagyobb utcák palotái, hanem a legkisebb utcákon kon sőt a Csapó- és Homokkertekben láthatták a járó kelők, hogy ünnepel ennek a városnak minden polgára, ur, vagy szegény egyaránt. Rózsafüzérek, virágok között ablakba tették a legelső magyar ember arcképét s este ott égett mellette késő éjszakáig, a mécs, gyertya, lámpion.

Kora reggel szürke felhő-csoportok uszkáltak az égen s akárhányan attól tartottunk, hogy megerednek az ég csatornáit s tönkre silányítja a gondos kezek munkáját. Ehhez járult még, hogy erős, hűvös szél süvített a széles utcákon s kavarta a levegőbe a port meg a faleveleket. Estefelé azonban megállott mindenkin nagy öröme a szél, s a lennő nap bitor fényével vont glóriát a hazafias lelkesedéssel ünnepi díszbe öltöztetett Debreczen felett.

Hálaadó istentiszteletek.

Debreczen ünnepe, szeretett királyának szóló hódolata, kora reggel hálaadó istentisztelettel vette kezdetét. Fél nyolczkor a városházán gyülekeztek a város, a megye, a tábla, törvényszék, üzletvezetőség, pénzügyigazgatóság, társulatok, egyesületek képviselői.

Festői képet nyújtott, mikor a városi és megyei hajduk által megnyitott menet, a diszmagyarba, öltözött notabilitások, először gróf Degenfeld József főispánnal, végig vonultak az utcán a kistemplomba. Diszmagyarban voltak: Gróf Degenfeld József főispán, Széll Farkas, Simonffy Imre, Rásó Gyula, Kölcsey Sándor, Komlóssy Arthur, Boczkó Sámuel, Wessprémy Zoltán, Ábrahám László, dr. Kola János, Igyártó Sándor, Pongrácz Jenő, Körner Adolf, Vecsey Imre, Bészler László, Konecsik Lajos, Márk Endre, Nánassy László, Váczy János, dr. Medve Zoltán, Ferenczy Elek, Sziágyi Károly, Dóczy József stb. — Megtelt a tágas templom minden részében és felhangzott a főiskolai kántus éneke. minden magyar imádsága, az ünnepi napou az első fohász fel a magas egekbe „Isten áldd meg a magyart!”

Azután a gyülekezet énekelte felállóra a 37-ik dicséretet, majd 138. zsoltárt 6. versét. — Ezután megjelent a szószékben K. Tóth Kálmán s költői szárnyalásu szép imát mondott a királyért, amely mély hatást tett a jelenlévőkre. E gyönyörű imát tárczarovatunkban közöljük. Azután a 179. zsoltár 10-ik versét a gyülekezet utána a főiskolai kántus a király Hymnuszt énekelte.

A kistemplomból a közönség a római katolikus templomba vonult, a hol a virágoktól és a gyertyák özönétől elborított oltár felett a nemzeti lobogók, a magyar czimer s felette ez a felhás díszelgett: „Isten áld meg a magyart!” A templomban minden talpalatnyi helyet elfoglaltak s a nagy mise alatt a dalárda tagjai énekeltek.

A mise végeztével Dr. Wolafka Nándor vál. püspök-plébános mondott lelkesítő hatású, a nagy naphoz méltó beszédet a királyról s a hazaszeretetről, amely után a dalárda a Szózatot, később a hívők a Hymnuszt énekeltek.

A róm. kath. templomból a zászlóktól dusan díszített izraelita templomba vonult a menet, amely hasonlókép színlüktig megtelt. A kántor éneke után Krausz V. főrabbi lendületes, hazafias jellegű beszédet tartott, méltatván a legjobb királyt. Beszédét imával végezte be. Isteni tisztelet kezdetén a kántor a Motovu imát énekelte; azután a főrabbi a 21. 25. 63. 72. és 144. zsoltárokat reczitálta. Végül a kántor a 24. zsoltárt, a templomi és ifjusági énekkar pedig Friedmann József vezetése mellett a Szózatot énekelte.

Reggel 7 órakor az orthodox izraelita, 10 órakor az ág. ev. hitv. templomban nagy számú néptömeg jelenlétében tartottak hálaadó istentiszteleteket.

Az oratoriumban.

Az akadémiai ifjuság d. u. 3 órakor az oratoriumban szépen sikerült ünnepélyt rendezett, melyen nagy számú intelligens közönség vett részt. Ott voltak: Gróf Degenfeld József főispán, Simonffy Imre kir. tan. polgármester, Kiss Áron püspök, Lengyel Imre, Márk Endre, Ronecsik Lajos, Bészler Károly tanácsnokok, dr. Ujfalusi József kórházi főorvos, a főiskola tanári kara, az ifjuság s nagy számú hölgyközönség.

A hazafias ünnepélyt a főiskolai kántus éneke nyitotta meg. Ezután dr. Bartha Béla jogakadémiai tanár mondott alkalmi beszédet. Fenkölt szellemű hazafias beszéd volt ez, amelyben lelkesedéssel emlékezett meg a nap jelentőségéről, majd a tiz szobor képviselőit jellemezte azokat buzdító példálú állítván az ifjuság elé. A beszédet, melyet a király éltetésével végzett, perczekig tartó taps és éljenzés követte. Arvay Béla jh. nagy hatás mellett szavalta el Farkas Imre lendületes alkalmi ódáját. Folytonos éljenzés közben lépett a pódiumra Konrád Ernő jogász segely egyleti elnök s szép beszéde után felolvasta az akadémiai ifjuság által ő Felsőgéhez intézendő hódoló táviratot, a melyet a miniszterelnök utján jutatnak el a trón számára.

A távirat felolvasása után a főiskolai kántus a „Szózatot“ kezdte énekelni. A jelenvolt közönség felállva énekelte a „Szózatot“ az énekkarral együtt, mire az ünnepély véget ért. A jelenvoltak a király éljenzésével oszlott szét.

A kivilágítás.

Az istenitiszteletek, a kollegiumi ünnepély lefolyása alatt a hazafiai érzelmeink által gyújtott szövetség világitotta, és ennek tüze hevitette lelkünk minden gondolatát, és ezen szent tűz fényét sugározta az egész nap folyamán a nemzeti lelkesedéstől mámorossá lett honfiaink és leányaink boldogságtól tündöklő tekintete. Hazafias lakosságunk egymás örömkönyveinek ragyogásában lelte gyönyörűségét. Látni akart mindenki sokat és soká. Így történt azután, hogy mert földi halandóknak nem adatik ma már az isteni kegy, hogy megállítsa a napot, versenyre kelt ennek fényével és kivilágította a várost.

Az egyik palotán a mécsek ezrei, a másiknak ablakaiban az ötvös művészet remekeiül készült fényes gyertyatartókban helyezett világitók százai szórták a sugarakat, a járókelők tömkelegének gyönyörűségére. A külvárosi apró ablaku alacsony házak lakói talán utolsó filléreiket áldozták fel, hogy a nemzet ünnepében és a jó király ünnepelésében ők is részt vegyenek. De lett légyen bármily ragyogó pompában uszó külső dísz, vagy csak egyetlen olajmécs pislogott is a rozmarinbokros ablak szerény kis keretéből, azért érzésben, szeretetben, örömben és imádságban mindnyájan egyek, mindnyájan testvérek valánk, kiknek ajkairól csak egy sóhaj tört elő és kért utat a magyarok hatalmas Istenének dicsőséges trónusa felé hogy: *Éljen a király!*

Két monumentális ősi épület van Debreczenben, amelyek közül az egyik földi hatalmakat hivatásánál fogva tünnető módon nem ünneplhet; a másik amelynek a haza oly sokat köszönhet, mert hisz falai közül — miután tele szívták magukat tudományyal, a haza iránti szeretet kötelezettségének tudatával, kilépnek az élet színpadára — azok az ifjak, akiknek elei a vallás és hazáért annyi üldöztetést, annyi megpróbáltatást szenvedtek és számosan a börtön falai közt vagy a csata síkon a „haza“ nevével haltak vértanúi vagy hősi halált.

A kivilágítás fényét komor méltósággal nézte a nagytemplom, egyik tornyában rejtegetve a Rákóczy harang impozáns lényét, amelynek ércnyelve napról napra beszél nagy napokról, régidicsőségről; a másik épület a református magyar status szemefénye, fényárban ragyogott és ősi falainak komoly képét megvidámitotta az ablakaiból kilövellő fényragyogása. Kített magáért a vihar és harc edzett katonája nemzeti küzdelmeinknek, és ifjulelkesedéssel lobogtatta nemzetének és saját dicsőségeinek zászlóját.

A városháza elő részét a színes mécsek csoportja, az ablakokba helyezett gyertyák százai ragyogó fényvel öntötték el. A magából megvilágítva tünt elő jóságos arczával a király képe, alatta az ország czimere s nemzeti színt viselő betűivel ez a felírás: *„Éljen a király!“* A rizalit emeleti ablakai felett nemzeti színű csillagok égtek.

A kollegiumot, a püspöki lakást, kereskedelmi akadémiát, a ref. egyház konzistoriális házat, Bika szállodát, Kola Stahl Geza és Oláh Károly igazán izlésesen dílmották ki az öreg városházát, Ranunkel, Sesztina házakat ezínes mécsek világa borította be. Gyönyörködött látványt nyújtott az üzletvezetőség tüzfényű szárnyas kereke alatta e felirással *„Éljen a király!“* Fényárban uszott a Biedermann József háza, a Hungára kávéház, a megye székháza, Bakonyi Samu dr. lakása, az Izraelita templom, melynek kopolája tetején nemzeti színű és

magnezium lángok világitottak messzire; Dobieczki Sándor üzletvezető lakása, a törvénytudományi palota, a polgármester háza, Boros testvérek, Parti Ferencz, Bosznay József, Várrai József Mendelovics Lajos, Leidenfrost Ármí kirakata, a kaszinó, a takarékpénztár épülete, a kistemplombazár a kereskedelmi bak palotája stb.

Hasábokra terjedne, ha külön-külön mind leírni akarnók. R gyogó pompa ömlött el a legtöbb házon s fényével, díszítésével méltán sorakozott a legszebbek közé a kath. templom, a plébánia lak, a róm. kath. iskolák épületei. A kath. templom tornyáról színes mécsek fenyé sugárzott le, a templom elején a király megvilágított, rózsakoszorúba zárt arczképe s jobbról-balról mellette nemzeti színű betűkkel, történetünk kimagasló tiz nagyjának neve, a kiknek ércszobrai királyunk rendeletére a főváros díszes terein már a közel jövőben állani fognak.

Impozáns képet nyújtott a színház is a megvilágított magyar czimerrel, lámpák százaival s villany csillagával.

A gázgyár a piac utcán négy kapuszerű alkotmányt állított fel 200-200 méternyi távolságban egymástól s azokat színesen világitó gömbökkel rakta meg tetőtől-talpig. Ezenkívül valamennyi lámpát apró zászlókkal díszített fel.

A kivilágítási előkészületekre alig jutott két-három nap, — mégis elmondhatjuk, hogy az önkéntes szívből fakadó lelkesedés ritka szép valóban tündéres fényvel árasztotta el a várost, a mely aligha látott még ehhez hasonló kivilágítást.

Fáklyás menet.

Estefelé ember áradat öntötte el az utcákat. — S míg a főtéren s a nagyobb utcákon izgatott örömmel várta a rengeteg néptömeg sora a fáklyás menetet; addig a kollegium udvarán lobogók alatt gyülekeztek a testületek, fáklyákat, lámpionokat gyújtott az ifjuság, sorrendbe álltak a zenekarok és pillanatról pillanatra zugott semmi más, mindég csak ez a kiáltás: *„Éljen a király!“*

Kevésel hat óra után adta meg a sorrendbe állított menetek a jelt az indulásra Márk Endre a rendezőség fáradhatatlan elnöke, a ki csaknem egy maga volt itt a nehéz munkánál minden mindenkiben. Háromszoros „Éljen a király“ vihará rázkódtatta meg a levegőt. Azután zugott az éljen, mint százszoros viszhang tovább, végig a városon a lelkesült néptömeg ajkáról. Vakító fénybe borultan tünt elő a menet a nagytemplom mellett. *„Éljen a király!“* felíratot viselő transparentet emelték élén a városi hajdúk s görög tüz biborténye olvadt a fáklyák ez rének fényébe. Csodaszép volt ez a menet, olyat teremtett Debreczen lelkesedése, amint csak akkor alkothat, ha hazájáról és királyáról van szó.

El hat lovas rendőr haladt, utánok a polgárok milliánus bandériuma. Polgári Bálint vezetése mellett. Nyomon követték őket a nemzeti kokárdákat viselő százasközösség tagjai, majd a hazafias dalokat játszó katonazenekar. Azután a dalárók lámpionos csoportja, majd az egyesületek a következő sorrendben lépdeltek: Főiskolai énekkar, ácsifjuság, Rác és Magyarok zenekara, az ács ipartársulat, asztalos ipartársulat, Zion, Szentegyet, fazekas társulat, függetlenségi kör, iparos kör, István gőzmalom munkásai, kereskedő ifjak egyesülete, kötélverők egyesülete, orthodox izraelita hitközség, pinczerek egylete, szállodások, vendéglősök ipartársulata és a timár ipartársulat tagjai.

Két oldal ezerkétszáz fáklyával a főiskola, real és kereskedelmi iskolák ifjusága haladt s a diszbeöltözött rendőrök, kiknek a példás rendet tartó nagy közönség sorai előtt vajmi kevés dolguk akadt. Ahol a fáklyás menet a tüzfényből bevilágított paloták közt elhaladt, mindennélen kendő lobogtatás, a legtöbb helyről görög tüzfény tört elő. Lelkes éljen fogadta őket s viharos zugó kiáltás: *„Éljen a király!“* volt rá a felelet.

Azt a fényt azt a lelkesedést híven festeni ami tegnap Debreczen falai között honolt, kevés a mi szívünk.

Igy haladt a menet végig a főtéren, Városcsúcsán keresztül, a hol az izraelita templom tornyáról görög tüzfény ömlött rá Gyár- majd a Varga utcára. A kath. elemi iskola előtt, ahol két transparent *„Éljen a király!“*, *„Éljen a haza!“* felíratral állott, egy csomóban volt együtt az iskolák növendéke s tombolva, éljenzve fogadtak a menetet.

Azután a Bathányi és Kossuth utcán át a városház elé vonultak. Példás sorrendben, néma csenddel, elszorult szívvél, visszafojtott élvezettel várt mindenki; de kitért a viharos éljenzés, mikor a katonazenekar bevégezte a Szózatot. A zászlóktól borított emelvényen Joo! István tisztes alakja magyar ruhában megjelent s elmondta zugó éljennel százszor is megszokott alkalmi beszédét, amelyet szóról-szóra lapunk élén közlünk.

A viharos éljenzés csilapultával Bagamér; Károly alkalmi ódát szavalt s az összes dalosok a király indulót a közönség kitérő lelkesedése közt adták elő.

Ezzel az ünnepség véget ért. Oszlani kezdett a lelkesült tömeg a városháza udvarán garmadába rakták a fáklyákat s folyton hangzott a szívből fakadt kiáltás: *„Éljen a király!“*

A kivilágítás kilencz óra utánig tartott, de nagyon sok háznál éjjelig is fényben usztak az ablakok.

Diszeloadás a színházban.

Este nyolcz órakor színültig megtelt a színház, ahol Szathmáry Árpád rendezői talentumát dicsérte a fényes alkalmi tabló. Az ércszobrokban megörökített tiz történelmi alak csoportja között, népe felé terjesztett kezekkel állott a király.

Viharos éljennel fogadta a fénytől borított csoportozatot a nagy közönség s tapsaival jutalmazta a jeles rendezőt.

A bankett.

Este 9 órakor 150 terítékű bankett fejezte be a magasztos ünnepélyt, amelyen az állami, városi és megyei főtisztviselők, egyházi és iskolai férfiak, számosan a polgárságból és néhány hölgy, köztük Kalocsa Róza és Balogné Békési Rózsi vettek részt. Az asztalfőn gróf Degenfeld József főispán, Kiss Áron ev. ref. püspök, dr. Wolafka Nándor v. püspök-plébános, Simonffy Imre kir. tanácsos polgármester, Rásó Gyula kir. tanácsos alispán foglaltak helyet.

A harmadik fogásnál gróf Degenfeld József főispán felköszöntötte a királyt; a mi szeretett uralkodónkat, aki mindig hazánk boldogságán munkálkodik. Szerencsés az a nemzet, akivel úgy együtt érez uralkodója, mint a mi jó királyunk a magyar nemzettel. Az ő uralkodása az uralkodói bölcsesség, a királyi jóindulat ki nem apadó forrása. Kivánjuk hogy sokáig, igen sokáig tartsa meg őt a gondviselés hazánk és nemzetünk szerető jó atyjának. Viharos éljenzés követte a felálva meghalgotott felköszöntőt.

A minden tekintetben, — a „Bika“ ezidőszerint nagyon emelkedett jó hírnevének — megfelelő kitűnő estebéd alatt Rác Károly emelte a pompás hangulatot remek játékaival.

Háziezredünk 4. zászlóalja itthon.

— Fogadtatás a vasutnál. —

Debreczen, október 3.

Érzékeny, megható jelenetek játszódtak tegnap le a vasuti állomáson, amelynek perronját hej, mennyi könnyűje áztatta már egymástól bucsuzóknak, egymást viszontlátóknak. Tegnap is olyanok örven-

dezték, olyanok ölelték, csókolták egymást, olyanok borultak egymás nyakába, akik ugyanott évekként ezelőtt aggódó lélekkel, fájó szívvel bucsuztak a szülőföldtől, s mindenkítől, akit a szülőföldön becsültek, szerettek.

Visszajött a negyedik zászlóalj; vitéz háziezredünknek négy évvel ezelőtt Bosznia-ba rendelt zászlóalja. Messze idegen földön, a szilvatermő Bosnyákországban s a vadregényes Herzegovinában őrizték azóta a Monarchia nagyhatalmi tekintélyét, ahol századokkal ezelőtt annyi magyar vér áztatta a Boszna meg Narenta partjait, hogy talán még most is attól termékeny ez a két hegyes-völgyes ország.

Deli fél-tizenkét órára jelezték a különvonat érkezését, amely a bakákat Mostárból visszahozta. Sűrűn ellepte akkorára az állomás környékét a visszatérő hadfiakat váró közönség. Ki a fiát, ki a barátját, ki meg a babáját várta türelmetlenül, nyugtalan szívvel. Végre lassan berobogott a különvonat, két másodosztályú kocsis kivételével, csupa amolyan vagonokból álló, amelyeken ez az ismert minősítés szokott felírva lenni: „36 emberre, vagy 10 lóra.“

Bizonyos, hogy a bakák nem nagyon bánták, akármilyen gőzös hozza haza őket, boldogok voltak, csak hogy itthon lehetnek megint.

Jókedvvel ugráltak ki a koupékából, mialatt felharsant a katona zenekar indulója. A tisztikart régi barátok, ismerősök forró kozszorítással, testvéri öleléssel üdvözölték. Mihelyt haptákba állott a legénység, a tisztikar elé lépett Oláh Károly tanácsnok s a következő talpraesett beszédet mondotta el tüzzel, lelkesedéssel:

Nagyságos Alezredes ur!
Mélyen tisztelt tisztikar!
Háziezredünk legénysége!

Nekiünk, akik rövid idő előtt ezen régi és dicső ezred nagyérdemű tisztikarának szerény tagjai voltunk s ma Debreczen sz. kir. város tanácsnokai vagyunk, jutott azon kiváló szerencse, hogy szeretett hézi ezredünk rég nélkülözött és ma szerencsésen hazaérkezett 4-dik zászlóalját üdvözöljük.

Ősz polgármesterünk és városi tanácsunk valamennyi tagja nagy örömmel szívtett volna ide az önök üdvözlésére; de öket el vannak foglalva azon lélekemelő ünnepségen, ahol Debreczen hű népe hálatelt szívvel üdvözli a legelső magyar embert a koronás királyt! (Éljenzés.)

Szép és emlékezetes napon lépik önök át városunk küszöbét s azt hisszük, hogy ma, amidőn katona úgy, mint polgár s minden vallás felekezete ünnepli a felkent fejedelmet, önök is velünk ünneplik őt, a legfőbb hadurat, a kegyelmes királyt. (Éljenzés.)

Amidőn városunk tanácsa és népe nevében kiáltom önök felé, hogy „Isten hozott!“ kívánom, hogy itt minél előbb pihenjék ki fáradalmaikat s legyenek boldog lakosai ősrégi magyar városunknak.

Isten éltesse házi ezredünket, annak parancsnokát, tisztikarát és legénységét, s különösen pedig a ma hazatért 4-ik zászlóaljat. (Hosszantartó éljenzés.)

Nemes Vogl Pál alezredes katonás rövidséggel, de szívből jött szavakkal köszönte meg a szép fogadtatást, kijelentve a maga és tisztársai nevében, hogy a polgárság és katonaság közti jó viszony ápolását, erősítését kötelességének fogja ismerni. Viszont élteti Debreczen város közönségét. A tisztikar tagjai ezek: Kádár, Jurák, Kurelec, Dorninger századosok, Fehér, Laky, Habacher, Hajnal, Titteldorf főhadnagyok, Gylek, Sima, Perpfler, Frieb, Überschwinger hadnagyok, akiknek egy része régi jó ismerőse a debreczenieknek; sőt Fehér Imre, aki csak 8 nap mulva

érkezik meg és Laki Imre debreczeniek, Laky Imre hosszabb ideig rendes belmunkatársa is volt lapunknak, mielőtt Marsnak esküdött volna fel.

Kölesönös üdvözlés után a zászlóalj katona-zene mellett s óriási közönség kíséretében bevonult a Pavillon laktanyába.

A városi tanács a tisztikart és a legénységet a hazaérkezés öröme megakartta vendégszolgálni, — ettől a tervétől azonban Suvich ezredes, ezredparancsnok kívánságára elállott.

Felhívás előfizetésre.

Október 1-jén új előfizetést nyitunk lapunkra s erre különösen felhívjuk azok figyelmét, akik új előfizetőkül belépni óhajtanak.

A Debreczeni Ellenőr ugyanis minden eddigi előfizetőjének és azoknak, akik már most legalább egy évnegyedre előfizetnek, ajándéku adja a rendkívül csinos kiállítású és gazdag tartalmu

Civis Naptárt.

Az 1848. szabadságharcnak 50-ik évfordulójára való tekintettel, ezen naptár a következő, — vidéki naptárban páratlan — becses tartalommal jelenik meg:

A teljes naptári rész — jegyzék naplóval.

Nagy idők. Költemény. A Civis Naptár részére írta: Szabolicska Mihály.

I. Márczius tizenötödike 50-ik évfordulója (képekkel.)

II. Debreczen város története (képekkel.)

III. A debreczeni honvéd egyesület (képekkel.)

Írta: Bartha Mór.

Az én gallérköpönyegem. Rajz. Írta: K. Tóth Kálmán.

Monakó. Humoreszk. Írta és a Civis Naptár részére átengedte Várad Antal.

A szocialista. Novella. F. E. után németből fordította: Somos Árpád.

A párisi tűzkatasztrófa.

A török-görög háború (2 képpel.)

II. Vilmos német császár Magyarországon (képpel.)

Hasznos tudnivalók (különösen gazdasszonyok részére.)

Humor, (képekkel) számtalan adoma és tréfa vers.

Dankó Pista összes nótái.

Czím-tár (az összes hatóságok, testületek, közintézetek, kereskedelmi és iparvállalatok stb. jegyzéke.)

Ilyen sokoldalú, minden családnál nélkülözhetetlen naptár bizonyára kedvező fogadtatásban fog részesülni általában véve is, t. előfizetőink azonban

ingyen kapják.

A Debreczeni Ellenőr előfizetési ára az október—decemberi évnegyedre 2 frt 50 kr.

A szétküldésre a legnagyobb gondot fordítjuk. Kérjük ennél fogva az előfizetési pénzek idejekorán való beküldését.

A Debreczeni Ellenőr kiadóhivatala.

Debreczeni városi színház.

Folyó szám 3.

Bérlet I. szám.

Hétfő, 1897. évi október hó 4-én:

A gyimesi vadvirág.

A budapesti népszínház által a Ruszt-féle 1000 frtos pályadíjjal jutalmazott eredeti népszínmű 3 felvonásban. Írta: Ghéczy István. Zenéjét összeállította: Konti József.

Holnap, kedden 1897. évi október hó 5-én (páros bérletben):

A nagyzás főbortja.

Vigjáték.

Kiadó és laptulajdonos:

„Csokonai“ nyomda és kiadó részvénytársaság.

Felelős szerkesztő: Zoltai Lajos.

Eladó

11 nyilas macsi tanya épületekkel, 2 nyilas sesterkerti szőlő és a nagy-péterfia-utczai 830.

számu ház.

Feltételek megtudhatók Dr. Tüdös János ügydnél a Debreczeni Első Takarékpénztár ügyészi hivatalában.

A Debreczeni Helyi Vasút Részvénytársaság

folyó 1897. évi október 24-én délelőtt 10 órakor a városháza tanácstermében

rendkívüli közgyűlést

tart, melyre a t. részvényesek ezenel meghívotnak.

Tárgysorozat:

1. Az igazgatóság jelentése a vasutnak villamos üzemre átalakítása iránt tett indítvány tárgyában. Az ezen indítvány feletti határozathozatal és a kormányhatósági engedély, városi saerződés, tőkebeszerzés és egyéb teendőkre nézve az igazgatóság részére adandó fe.hatalmazás.

2. Az alapszabályok némely §§-ainak módosítása.

3. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság esetleges kiegészítése végett szükséges választások megejtése.

Az igazgatóság.

10,662
1897.

Pályázati hirdetés.

Mely szerint Debreczen szab. kir. város-saját közvilágításának, úgy a városi közönség magánvilágításának és az ehhez szükséges berendezéseknek 1901. január 1-től kezdve leendő szolgáltatására zárt ajánlati versenytárgyalást hirdet.

A pályázati ügy általános, mint részletefeltételek a városi mérnöki hivatalnál hivatalos órák alatt megtekinthetők, illetve megszerezhetők, — kívánatra azonban meg is küldetnek a hivatal által; — ugyanott a kívánt felvilágosítások is készséggel megadatnak.

A pályázatban részt vehet mindenki, ki az általa ajánlatba hozandó berendezés kivitelére s üzemben tartására szakképzettségét, gyakorlati jártasságát és megbízhatóságát igazolni képes; pályázhatnak továbbá ez idő szerint világitást szolgáló társulatok és cégek.

Ajánlat tehető:

- Légszesz világitásra,
- légszesz és vilányvilágitással együttesen és végre
- tisztán villanyvilágitásra.

Pályázó köteles f. 1897. november 15-ig napjának délelőtt 11 órájáig bánatpénzül 10,000 azaz tízezer forintot akár készpénzben akár óvadékképes értékpapírban a város házipénztáránál letétbe helyezni s az erről nyerendő letéti-jegyvet ajánlatához csatolni.

A teendő ajánlatok magyar nyelven szerkesztendők, tisztán, olvashatóan irandók s az igényelt árak nemcsak számokkal, hanem betűkkel is kiirandók s kijelentendő, hogy pályázó a feltételeket ismeri s azokat elfogadja.

Az ajánlatok a letéti jeggyel és feltételekben kívánt okmányokkal s vonalozással felszerelve, lepecsételten f. 1897. november hó 16. napjának délelőtti 11 órájáig a polgármesteri hivatalhoz adandók be. A beérkezett ajánlatok f. év november hó 17. délelőtt 10 órakor a városház nagy tanácsstermében fognak nyilvánosan felbontatni.

Távirati uton vagy elkéve beadott avagy kellően fel nem szerelt, a feltételeknek meg nem felelő ajánlatok, ugyszintén utóajánlatok figyelembe nem vétetnek.

A város fenntartja magának azon jogot, hogy a beérkező ajánlatok közül szabadon választhasson, vagy a vállalatot más uton biztosíthassa.

Kelt Debreczen, 1897. szeptember 28.

Városi tanács.

Ujdonságok

az őszi és téli idényre

Divatos női ruhaszövetekben,

Színes selymekben,

Legujabb diszekben,

mosó velezekben,

Téli nagykendőkben,

nagy választékban érkeztek raktárra.

Szabó Lajos fiai,

Debreczen, Rózsater.

944-0-5

6450. tkv
1897.

Árverési hirdetés kiadvonata.

A debreczeni kir. törvényszék, mint tkvi hatóság közhírré teszi, hogy a „Sanítás“ budapesti cég végrehajtónak Klein Herman s neje végrehajtást szenvedő elleni 807 frt 3 kr. tőkekövetelés és járulékal iránti végrehajtási ügyében a debreczeni kir. törvényszék (a debreczeni kir. járásbíró) területén levő B.-Ujváros községben fekvő, a b.-ujvárosi 1683. sz. tjkvi A. I. 511 hrsz. és 839 sor-számú beltelekes házra az árverést 1000 frtban ezennel megállapított kikiáltási árral elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az 1897. évi november hó 3-ik napján délelőtt

9 órakor a B.-ujváros község székházánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alul is eladtni fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsírának 10%-át, vagyis 100 forintot készpénzben, vagy az 1881. LX. t.-cz. 42 §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi nov. hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

A debreczeni kir. törvényszék mint tkvi. hatóság, 1897. évi augusztus 17-én.

Nagy Károly,
kir. táblai bír.

789-1-1

KEIL-LAKK

(Glasur)

legkötőbb mázoló-szer puha padló számára.

1 nagy palack ára frt 1,35 kr. — 1 kis palack ára 68 kr.

Viasz-kenőcs || Arany-fénymáz

legjobb és legegyszerűbb beeresztő szer
kemény padlószámára. 1 köcsög ára 60 kr.képkeretek stb. bearanyozására.
1 kis palack ára 20 kr.

„Fehér Glasur“-fénymáz

Legjobb szer mosdó-asztalok, ajtók, ablakdeszkák stb. ujonnan befestésére.
1 kis doboz ára 45 kr. — 1 nagy doboz ára 75 kr.

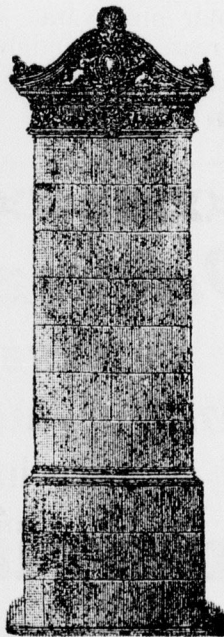
Mindenkor kaphatók:

572-12-11

Szent-Királyi Tivadar cégnél Debreczenben.

Az eperjesi Népbank Kályhagyára

ajánlja tiszta fehér és teljesen tűzálló anyagból készült fehér, továbbá színes, ó-német, chamois és majolika

cserépkályháját

valamint diszes kandallóit, kandallós kályhát és takaréktűzhelyeit, melyek ez iparágban első rangot foglalnak el és számos elsőrendű kitüntetésben részesültek.

Jutányos árak mellett

a legszolidabb és legpontosabb kivitel biztosítatik.

A kályhák felállítását a saját kipróbált szakavatott állítóink végzik.

Egész épületek kályhaberendezését tetemes árendeménnyel vállaljuk el.

Főraktár Eperjesen.

Bizományi és mintaraktár Debreczenben

KOVÁCS GYULA vaskereskedő urnál

Nagy-uj utca szegletén a Bika szálloda mellett.

Kész felállított minta kályháink ugyanott megtekinthetők s a raktárról kiválasztott kályhák kívánatra azonnal felállíttatnak. 836-14-11